

Câțiva bănuți ca s- avem pâine și mîine, și poimîne

Vorbesc cu un coleg de-al meu și-i spun că, probabil, se va scumpi pâinea. „E și normal, zice colegul meu. Pur și simplu, nu e încotro.”

Am scris și cu alte multe ocazii despre condițiile în care sunt împinși să activeze producătorii de pâine. Acum trei luni, constatam că majoritatea brutarilor, dar mai ales cea mai mare întreprindere de panificație din Moldova, cea din Chișinău, suportă pierderi extrem de mari ca urmare a neajustării prețurilor la costurile reale de producție. Mai găseam în aceleași rânduri de ziar politici promovate de stat, dar și de administrația publică locală, care sunt departe de a sprijini producerea pâinii. În plus, acest produs, care poartă valențe sociale extrem de pronunțate, absoarbe ușor pecetea unor interese politice activ promovate atât de formațiunile aflate la guvernare, cât și de opoziție.

Dar despre pâine se poate vorbi și se cuvine să se vorbească fără arborarea drapelului politice. Pâinea este un produs vital pentru oameni, considerent din care politicile promovate în raport cu producătorul de pâine trebuie să fie foarte bine gândite, promovate și implementate gospodărește, asigurând perspective clare securității noastre alimentare.

În ultimele mele analize, vorbeam despre posibile majorări de tarife la resursele energetice și inevitabila influență a acestora asupra costurilor de producție. O lege a economiei spune că creșterea costurilor generează la modul direct ajustarea prețurilor. Dar există o problemă care ne face să nu

dăm prea multă atenție legilor economice: capacitatea joasă de cumpărare a cetățeanului. Statul aproape că nu a avut niciodată suficiente mijloace pentru a crește această capacitate, motiv din care a făcut uz de toate mijloacele pentru a păstra prețuri mici la pâine.

De cele mai multe ori însă, aceste mijloace s-au redus la aceea că statul nu s-a implicat prin nimic pentru asigurarea bunei activități a producătorilor de pâine. Din câte am văzut pe parcurs, producătorul de la Chișinău a fost lăsat aproape singur în fața unor mari probleme, acesta, ce-i drept, descurcându-se, în cele mai multe cazuri, suficient de bine. Franzeluța a fost singura care s-a arătat puternic preocupată de achiziționarea materiei prime, de reutilizarea fabricii, de extinderea și modernizarea rețelei de desfacere, de penetrarea unor piețe din afara țării, inclusiv piața Statelor Unite ale Americii.

În toți acești ani, în care prețul la pâine a fost săpat în piatră, prețurile făinii, apei, energiei electrice și gazului au crescut constant. Ceea ce se întâmplă în ultimele luni este mai mult decât relevant. Franzeluța a contractat credite pentru a cumpăra făină, pentru a înlocui cuptoarele vechi cu altele noi, cu un regim redus de consum de resurse și cu o capacitate de producție mai înaltă. Producerea pâinii reprezintă peste 70 la sută din totalul producției Franzeluței. În primul semestru al acestui an, coacerea pâinii a generat pierderi de circa 14 milioane lei. Unele tipuri de pâine aduc fabricii pierderi de peste o mie de lei la tonă. De cele mai multe ori, producătorul acoperă aceste pierderi din contul altor produse, cum ar fi pastele făinoase, tortele etc. Însă mecanismul nu este unul corect și aplicarea acestuia nu poate dura la nesfârșit. Pentru aceasta, prețurile la paste și

torturi sunt stabilite în defavoarea competitivității produselor pe piață, ceea ce poate genera reducerea volumului de vânzări.

Producerea pâinii este dependentă de un lung lanț de factori, de componente, iar oscilațiile prețurilor pe piață cer intervenții rapide și costuri suplimentare. Acum câțiva ani, fabrica cumpăra făina cu 1,80 lei. În prezent, morile vând făina cu 5 lei kilogramul. Am discutat cu un mare producător de cereale din sudul Moldovei. Acesta a spus că, la ora actuală, grâul alimentară poate fi vândut cu 3 lei per kilogram, deși, așa cum consideră el, normal ar fi ca prețul să urce până la 3,80 lei. Mai mult decât atât, mulți dintre fermieri au de gând să depoziteze o parte din recoltă, în speranța că prețul va crește.

Dar pâine la Chișinău nu se face doar din făină autohtonă. O parte din ea este procurată în Ucraina, unde prețul trece ușor peste 6 lei și este legat de evoluțiile cursului de schimb al dolarului. Și în Moldova oscilațiile de pe piața valutară, dar mai ales salturile, afectează grav activitatea producătorilor de pâine. O bună parte din componentele pâinii sunt importate. Pâinea este vândută pe piața internă, iar leii încasați se devalorizează repede.

Situația actuală de pe piața regională și cea internă a cerealelor, a grâului, în special, indică asupra unor noi presiuni asupra producătorului de pâine. Prin urmare, creșterea prețului la făină poate fi deja atașat la alte creșteri, cum ar fi - la electricitate – cu aproape 40 la sută, la gaze – cu peste 15 la sută. Se vorbește și despre o iminentă creștere a prețului la apă – până la circa 14 lei per cub.

Din câte știu, Franzeluța a încetat de mult să înregistreze rentabilitate. Legislația în vigoare limitează cota de sus a rentabilității la producerea pâinii de calitate unu și doi – nu mai mult de zece la sută. Dar legislația nu are grijă de cota de jos. Producătorul ar fi fericit, probabil, dacă rentabilitatea nu ar trece sub zero.

Prezent la una din adunările generale ale acționarilor, i-am auzit pe unii dintre ei destul de nemulțumiți de rezultatele financiare ale întreprinderii. Ei vor venituri și vor dividende. Și mai grav e că o întreprindere care nu aduce venituri nu are bani pentru a atrage specialiști buni sau chiar pentru a-i păstra pe cei ce se regăsesc într-o listă de plată a salariilor cu remunerări mult mai mici decât în sectorul privat. O întreprindere care nu aduce venituri nu aduce statului nici un fel de beneficii – este un contribuabil neimportant și nu poate garanta acumulări în buget.

Am citit undeva, pe un site, o știre în care cineva de la Franzeluța spunea că întreprinderea va face tot posibilul pentru a nu pune pe seama cetățeanului povara grea a unor prețuri mari la pâine. De fapt, nu prea înțeleg cum ar putea face acest lucru Franzeluța. Cum pot fi evitate efectele scumpirii energiei electrice, ale scumpirii gazelor, apei, făinii? Și cine a spus că Franzeluța este condamnată să producă pâine ieftină?

Este evident că guvernarea, oricare ar fi ea, nu-și va dori în nici un caz asumarea creșterii prețului la pâine. Dar nu despre creșterea prețului este vorba, ci de salvarea unui producător aflat pe muchie de prăpastie, un producător care a însemnat întotdeauna siguranță, calitate și stabilitate, indiferent de ceea ce s-a întâmplat în țară.

La etapa investiției noului guvern, ar fi potrivită gândirea și adoptarea unui mecanism de compensare a unor eventuale diferențe de prețuri în funcție de veniturile pe care le avem fiecare dintre noi. E de remarcat că mulți dintre noi cumpără deja de mai multă vreme pâine de 6-8 lei. O fac din propria pornire și nu flutură niciodată drapele prin acțiuni de protest. Am vorbit anterior de preluarea modelului compensațiilor la transport achitate în municipiul Chișinău. E un model bun, unul nediscriminatoriu, unul care a fost și este acceptat pe deplin.

Am încercat să aflăm ce ar însemna, în bani, o eventuală ajustare a prețurilor. Mai mulți experți în domeniu au înclinat spre simpla acoperire a pierderilor suportate la fiecare tip de pâine aparte. E vorba deci de ajustări egale cu 20, 30, 40 de bani, banii pe care mulți dintre noi îi lăsăm casieritei în semn de mulțumire și de bună-creștere.

Da, da, niște bănuți. Niște bănuți, aparent fără vreo oarecare valoare. Adunați într-o mână însă, aceștia ar putea revigora o întreprindere care încearcă să ajungă la mal. Însă malul, nu știu de ce, e tot mai departe și mai departe.

Constantin OLTEANU